

Két zsemle, egy gyertya nem elég

- Agyagból facsart ivóvíz
- Feleség lett a megmentett
- Jólesik a halás szó

Itt a jó idő. Rövidesen megjelennek az újsághírek: megfontolatlan turistákat, diákokat mentettek ki valamelyik barlangból. Kik ezek a barlangmentők? Dr. Dénes György vezetésével harminc fiatal áll bevetésre készen, akár nappal, munkahelyükön, akár éjjel, lakásukon csendül fel a telefon.

Dr. Dénes György a hatodik emeleten lakik, a főváros közepén. Szereti a nagy ellentéteket.

— Három mondatba is sűrítethetem munkánk lényegét, de ha tetszik, egy nap, egy éjszaka beszélhetek róla.

A veszélyes sötét

— A főváros sok szempontból unikum a maga nemében. Kevés ilyen nagyvárost találunk a világon, ahol óriási, természetes barlangok húzódnak szinte a házak alá. Közvetlenül, mennyi hőforrás buzug a mélyben. Ezek a hévizek óriási erővel törnek fel minden résen. A mészkőtalaj repedéseit az évmilliók alatt valóságos sajtyszerűen átlugatták. Ezt a barlangrendszer tulajdonképpen csak a múlt században kezdték feltárni és még ma is sok meglepetéssel szolgál.

— Különösen a fiatalokat vonzza a sötét, romantikus világ. Betettek két zsemlet a zsebükbe, egy darab cukorspárgát, gyertyavéget, aztán elindultak „felfedezni”. Ha szerencséjük volt és megérték a sáros, iszamlós talajt, hamar visszafordultak. Mások azonban beljebb merészkedtek, megsérültek. A világítóeszköz elveszett és magukra maradtak a baj kelles közepén.

— Mi a legfőbb veszély, ami az ilyen kocabarlángszót érheti? A hideg, az éhség, vagy a szomjúság?

— A sötét. Ennivaló nélkül nagyon sokáig ki lehet húzni. A barlang levegője pedig legtöbbször elég páras. A solymári Ördöglyukban egy kamasztársaság például telezsedte a nadragzsebet agyaggal. Megfacsarták, így jutottak pár csepp nedvességhez. A hideg sem veszes, általában tíz fok körüli. Hanem a sötétség. Elsősorban is nyomasztó lelki hatással van, másodsor pedig így következnek be a súlyos balesetek. Hiszen a barlang belseje nem egyenes sétatálya. Tele van repedésekkel, mélyseggel, éles szirttel. Akinek van lelkiereje egy helyen megülni, míg rá nem találnak, az többé-kevésbé szárazon megússza a nagy kalandot.

A vonzó tilosban

— Meséljen a mentés „hőskoráról”. Hogy kezdődött?

— Eleinte azt mondták, hogy ezek az egymás után feltárt barlangok életveszélye-

sek, mint ahogy azok is. Kiadták a jelszót: kerülni kell őket. Csak hogy éppen mert tilos volt, annál többen vonzódtak. Akkor azt mondták: el kell zárni! De lehet? Azért, mert veszélyes megmászni, a Tátrát sem lehet drótkerítéssel körülvénni. Így jártak a barlangokkal is. Hiába tettek a bejáratra nehéz vasajtókat, kifeszítették. Ekkor született a gondolat: hivatásos mentőket kell alkalmazni. A tűzoltókat hívták, de gyakran megtörtént, hogy őket is úgy kellett a mélyből kihozni. Hiába, ez külön szakma. Tizenkét éve néhány lelkes fiatalall össze-

fogtunk, „örög barlangi rókák”, és megszületett a hosszú nevű Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat Barlangi Mentőszolgálat. Valamennyien dolgozó vagy tanuló emberek vagyunk. Szolgáltatunk teljesen társadalmi jellegű. 1957 óta vezetünk kimutatást. Első páciensünk éppen fotóriporter volt.

— Gondolom, önöknek minden eset emlékeztet, mint ahogy a szenvedő alany sem felejtí soha a rémület perceit.

— Legtöbbször napjait, jobban esetben óráit. 1961-ben három fiú hét napig várt, míg rájuk bukkantunk. Egy lányt gerinctöréssel kellett tizenkét méter mély hasadékból kihozni. A mentőorvost öbén vittük le hozzá, de nem tudott segíteni. Azt hittük, lehetetlen lesz kihozni. Olyan alacsony bozotzatok alatt kellett átbújni, ahol csak hason fekvé lehetett előrehaladni. Robbantani nem mertünk. Óriási erőfeszítéssel, centiről centire csúsztatva, kihoztuk. Egy hónapig mozdulatlanul feküdt a gipszágyban. Ma egyik kollégánk felesége.

— Mi az első szavuk a megmentetteknek? Hogyan fogadják önéket?

— Annyiféleképpen, ahány félek az emberek. Sok függ az

általános állapotuktól. A gyerekek sírnak. Először örömkönnak, később azért, hogy mi lesz otthon. Legtöbbször zavart, szégyenkezik, nem is tudja érzékelni, milyen veszélyben volt és mennyi időt töltött odalenn. A zsebünkben kekszet, csokoládét viszünk. Ez az első táplálék, és kulcsban forró, citromos tea. Megesett, hogy két kamasz nagy pökhendiken kijelentette: kár volt a felhajtásért, maguktól is kitalálták volna. Szerencsére, az ilyesmi ritka. Jólesik az a néhány halás szó...

Különös, szép világ

— Mi a barlangmentő csoportnál a legfontosabb?

— A felszerelés. Szerencsére ma már kielégítőnek mondható. Ha jelzés érkezik, hogy valaki eltűnt, a Pest megyei Rendőrkapitányság kocsijai szedik össze hármassával embereinket. Dr. Mondok Pál megyei tanácselnöknek sokat köszönhetünk. Tavaly és idén is tízezer forintot utalt át felszerelésre.

— Most hogy fejezzem be a cikkemet? Mindenkit riasszak el még a gondolatától is, hogy valaha belülről megnézzem egy barlangot?

— Az istenért, csak azt ne. Felejthetetlen szép élmény. Aki egyszer belekóstol, nem hagyja abba. Így járt a feleségem is. De hadd hívjam fel mindenki figyelmét: közöljék, ha tűrára indulnak, hogy hová mennek. Magányosan, ketten-hárman összefogva, szakértő vezető nélkül ne induljanak útra a barlangba. Tavaly huszonnyolc embert mentettünk ki a közvetlen életveszélyből. Akit érdekel a barlangok szép világa, jöjjen közénk.

Dénes doktor annyi hévvel, szeretettel beszélt a barlangok csodáiról, hogy szinte kedvet kaptam egy túrára. De miután tisztáztuk, hogy a sötétben, a kövek között jókora pökök is tanyáznak, a szíves meghívást lemondtam. Amikor az ilyesmi nem riaszt, keresse meg a barlangászokat a Gorkij fasor 46-ban, Budapest.

Komáromi Magda

Alkalmasság

Az arca csupa fájdalom és életuntág. Megtört ember — gondolom, és még sajnálom is. Éres, gondozott kezével simogatja a homlokát, hangosan szuszog és sóhajtozik. Iro ember.

Arról beszél, hogy elégedetlen az életével és a munkájával.

Valami megoldást csak találtam!

— Igen, találtam.

— Halljuk.

Kivár, merőn néz, ráncolja a homlokát.

— Bementem a főnökömböz, s megmondtam neki, hogy elég volt, nincs tovább. Unom a sólan, értelmetlen munkát a harminchat évem kevés értelméért. Nem érdekel, hogy 3500-at kapok havonta. Nyugalmat akarok és azt, hogy hagyjanak békén. Elmondiam neki, hogy bolhacirkusz és műbáhné az, amit eddig csináltam és nem álltam megam tovább. Fűtölök a pénzre, az egzisztenciámra és eldobom, mint a rongyot. Kértem, érten meg és engedjen el, mert taláim magamnak egy állást: kapuőr leszek egy gyárban ezerket-tőrt.

Elhallgatott, szeméből félre-érthetetlenül kiolvastam: látod, ez a bátorság.

— És mit szolt mindehhez a főnököd?

— Kirúgott a szobából.

— Valamit csak mondt.

Arca megint kiült az életuntág.

Azt mondta, vagy hülye vagyok, vagy részeg. Es felejtsem el az egészet, mert alkalmatlan vagyok rá.

— Mire?

— Arra, hogy kapuőr legyek.

Hankóczy Sándor

Népmesék

„jel”-nyelven

A Magyar Tudományos Akadémián, a Magyar Néprajzi Társaság felolvasó ülésén dr. Makra Sándor tudományos kutató ismertette a népmesék kategorizálásának és elemzésének általa kidolgozott új módszerét. A Makra-féle jelrendszer, amely a népmesék tartalmi elemeit számokkal, a szerkezeti elemeket görög betűkkel jelöli, nemzetközi használatra is alkalmas; bármely nyelvben követni tudják a kutatók a jelekkel kifejezett népmese tartalmát, motívumait és elemelni is tudják őket. Az új jelrendszer gépi feldolgozásra is alkalmas.

A táj és az ember

Nyári műsorokból

A Duna-parti üdülőhelyeken évről évre növekedő turistaforgalom, nyaranta fokozott munkára serkenti a ráckevei művelődési ház vezetőit is. Színvonalas műsorokat állítanak össze, a legkülönbözőbb igényeket is szeretnék kielégíteni.

A művelődési ház kicsi és korszerűtlen, de amúgyis kellemesebb a szabadban. Előadásaik többségét tehát a Savoyai-kastélyban felállított szabadtéri színpadon rendezik meg. Idén az első egy barokk hangverseny lesz, kamararaegyesületek részvételével. Ugyancsak június elején kerül sor a járási zeneiskola növendékeinek hangversenyére.

Június közepén vidám

esztrádműsört adnak fővárosi művészek, röviddel utána a rádió gyermekkorúval ismerkedhetnek az érdeklődők.

Két kiállítás is rendeznek. A Műcsarnoké lesz az egyik, ennek címe: A rajzművészet mesterei. A másikat a járás fotósainak legjobb munkáiból állítják össze A táj és az ember címmel.

A nyári programjához tartoznak a kirándulások, amelyek iránt máris igen nagy érdeklődés nyilvánul meg. Az agrárszakemberek járási klubja jugoszlávai túrát szervez, míg a művelődési ház ifjúsági klubja esztergomi, szárnashajóval. Indul egy csoport Pécsre egy másik pedig Aggtelekre is.

No-To-Co képmagnón

A hazánkban tartózkodó világhírű No-To-Co lengyel együttes műsorát a magyar televízió képmagnóra rögzítette. A felvételek színhelye a lágymányosi Feneketlen tó volt.

SZÜTS I. DÉNES:

zálogba tett hónapok

24.

— Szevasztok — mondja Erdős az első ülésre mászik. A csomagot a lábunkhoz gyömöszölli. — En ülök előre — jegyzi meg —, nekem nincs család. — A pokrócot nézed? — emeli rám szemét. — Jó lesz, ha kint maradunk éjszakára.

— Nekem holnap műszakra kell mennem — tiltakozom kétségbeesetten, de Lajos megnyugt, hazaérünk időben. Nem is olyan rossz kocsit ez. — Elindulunk és csodák csodája, baj nélkül elérjük Sökutot, ahol Erdős kiszáll. O egy állami gazdaságba megy, arról ír. Mi továbbhajtottunk egy kis városba. Lajos egyenesen irányítja a meseautót a presszó elé. „Új vagy, fizetsz” — hajol hátra ellenkezést nem tűrő hangon. Kiszállunk, s megváltom az obulust. Lajos olyan finom mozdulattal hajtja fel a fél rumot, mintha a KRESZ-t ki sem találták volna hazánkban. Egy feketével tetézi, és három pogácsával. Mehetünk tovább. Ernő a helyi textilgyárba kalauzol. Bejárjuk az üzemet, utána felmegyünk az igazgatóhoz. Figyelem, Ernő mit kérdez, miután érdeklődik. El kell ismerni, komoly szakértelmet árul el, biztosan régóta ismeri ezt az üzemet. Később a tanácshoz kopogunk be. Ernő jegyez, ír, mint a motolla, jár a keze.

— Egyetlen lényeges dolgot tanulj meg — mondja már a kocsiban —, ne engedd a páciátot összevissza beszélni, mert akkor soha nem lesz riportod. Csak a lényegre mondd. Az emberek hajlamosak Ádámnál és Évánál kezdeni.

— De akkor honnan tudod

meg, mit gondolnak? — ellenkezem. — Ha nem hagyod ki-beszélni őket?

— Nincs erre időm. Öregem, nekem naponta le kell adnom négy-öt flekket. Ha minden fél flekknél elkezdlek lelkizni a pácienssel, akkor én egyetlen hónapban sem kapok prémiumot. A Sziget pedig behajtja rajtunk a napi öt flekket, ne félj. Favágás?... Persze. De vidéken már csak ilyen az újságírói élet. Kevesen vagyunk, nem úgy, mint az országos lapoknál. Itt hajtani kell!

Ernőtől még sok mindent megtudok, ami a szakma spanyolfa mögé bújt. Elmondja, Szigetvári, a főnök, mit követel, milyen az izlése, melyik stílust szereti. Kapuk nyílnak ki előttem és csukódnak be. Falak emelkednek, folyosók ereszenek magukba. Ernő elbeszélése nyomán megértem, naponta kell állást foglalni, eseményekkel, dolgokkal, személyekkel kapcsolatban.

— Mindenki mondhat felületességeket — jegyzi meg Ernő —, de az újságíró soha nem írhatja le. Nekünk a véleményünket minden cikk alatt cégjegyeznünk kell. Aztán sokszor bírálnak, ökörséget írtál. Nagyon nehéz a mi helyzetünk.

— És ha eltevesztet a dolgot, ha rossz aspektusból világítasz meg valamit, akkor mi történik?

— Nyakadba akasztanak egy sajtópert. Röpül vagy fizetsz. Igen? Hát nem így képzelt. Még szerencse, hogy az építkezés ügyében vége a cirkusznak. Meg is járhattam volna. Legközelebb óvatos leszek. Jó lesz megszívlelnem Ernő tanácsát.

Délután két óra körül veszünk fel Erdőt az állami gazdaság központi épülete előtt. Elindulunk hazafelé A kocsi remekül megy, a döcögést, rázást megszoktam. Eperfaktól szegélyezett úton hajtottunk, Lajos gondatlanul fűtyörész. Az országúton kukoricával megpakott kocsit hagyunk el, utána a kilométereken keresztül még járművekkel sem találkozunk. Eppen egy elhagyatott téglagyár mellett megülnk el, amikor hatalmas, szürke csöddörön lovagló férfi jön velünk szemben, az út túlsó oldalán. Erdős kinyitja táskáját, és falatozik. Közben hátrafordulva kérdi Ernőtől, talált-e jó anyagot.

— Talál...

Eddig jutott el Ernő, egy kattanás és elsőtől minden. Biztosan meghaltam, vége az életnek, és nem is fájt. Éva drágám, mi lesz veled?... De érdekes, megyek alattam a kocsi, ez a robogó koporsó, hiszen érzem a rázkódást. — Hopplá! — ezt Lajos kiáltja, s egyszerre ragyogó fény önt el bennünket. Nincs baj! Lajos nyugalma Nelson admirálisával vetekszik.

— Nem kell betojni, gyerekek, csak a motorház fedele szállt el. — Lajos beletapos a fékbe.

— Jaj — mondjuk mind a hárman elnyújtottan, és hátradőlünk a kocsiban. Az országút felé pislantok, látom, a csöddör már egyedül legel az árok partján. Hát a lovas hova lett?... Kiszállunk, a csöddörös akkor tápázkodik fel az árokból.

— A rosseb egye meg ma-

gukat — kiabál átkozódva, és a derekát tapogatja. A motorház fedele feléje szállt, és a ló annyira megijedt a repülő bádógtól, leve-tette a férfit. Az apaállat-gondozó még kétszer megtagogatta derekát, aztán sűrű káromkodások közben elporoszkál. Lajos sértődött arccal magyaráz:

— Mászor is elhagytam már a fedelet, mit tegyek? Belekapott a szél.

Megdrótozza a hűtőnél, aztán beszállunk, és megülnk tovább. Erzem, nem érek ma haza. Félek ettől a nyavalyás kocsitól. Újsághírek elevenednek meg előttem, hordapt autótól látok, törött bordákat, kezeket. Amikor egy óra múlva a kocsi motorja asztalmasan hörgögni kezd, és elhallgat, teljesen megnyugszom. Nem tör-tént szerencsétlenség, éppen csak megálltunk. Jobbat nem is tudtam volna elképzelni. Az árok rozsdabarna partján száraz kőrök és az őszi naptól égett fűcsomók között leülünk, és az én szívembe békés megkönnyebbülés költözik.

— Megagýazzak? — kérdezi Erdős bosszantó nyugalommal, és a pokrócáért indul.

— Nem kell, mindjárt adok térképet, és elmehettek az első vasúállomásra. Persze, engem megint itthagytok?... — mondja Lajos kelletlenül. — Szép dolog.

Megnézzük a térképet, magunkhoz vesszük a holmikat, és a száraz levelű fák alatt elindulunk az állomásra. A meseautó egyre kisebb lesz, amint távolodunk, és az út kanyarjában visszanezve látom Lajos törpének tűnő alakját, amint belevesszük a szürkülő horizontba. Ami igaz, igaz, nem tűnik már olyan rózsásnak az újságírói élet. Mégis a varázsa miatt vállalják az emberek, s ez az, ami engem is hozzáköt.

★

Tíz csillát akkor sem tud öt perc alatt megrakni az ember,

ha exkavátorral emeli fel a sódert. Lapátal tíz ember sem pupozhatja meg, pedig éppen ennyien vártak ránk a rakodónál. Ezért én ellibbentem kicsit a brigádtól, és a cserédpöknál kerestem magamnak egy csendes helyet, ahol elmélkedhetek a jövőről, és békésen elszívhatok egy cigarettát. Jó kis napsütés melegítette az arcomat, a Kossuth is eléggé száraz volt, így nem lehetett különös panaszom a világgal szemben. Igaz, két kéziratomat visszaküldtek, de egyet elfogadtak. Harmincszázalékos eredmény. A fennmaradó tíz százalék úgysem számít, azt levonják adóba. Egyébként elég jól haladok az írással, Éva állandóan ellenőriz. Ha delutános vagyok, eljón, kikészítem neki az írást, elolvassa. Utána kis üzeneteket hagy hátra.

„...Itt voltam, heverésztem a szelonon, olvagattam, kis kapriccal a fejem alatt. Csókold meg! Éva...”

Este tíz után hazaérve, megtaláltam az üzeneteket. Az utasítást végrehajtottam. Az előt, ha találkoztam egy csignos nővel az utcán, mindjárt teljesen világos és érthető gondolataim támadtak vele kapcsolatban. Most már így sem vétkezem. Pedig még mindig nincs „komoly” dolog közöttünk. Majd esküvő után. Sokat vesztettem elveimből, de ezt az egy-két hónapot már kibírom. Voltam fent azóta náluk, Emma néni kedvesében, bár kimérten társalog velem. Húzzuk a kötelet, a harc még nem dől el, de már bil-lent a javamra. Persze, ehhez még lakást kellene szereznem, vagy legalábbis státuszt a szerriben. Állítólag novemberben már lesz hely. Emma néni igazán felajánlhatná, lakjunk ott náluk, de egy szót sem szól erről. Éva is csak kerülgeti a lakáskérdést, azt várja, majd én kapok. Sok pénzt kellene keresnem, de hogyan?

(Folytatjuk)

Ipari tanulókat FELVESZÜNK

a bádógos, az ács és a kőműves szakmában.

FELTÉTELEK:

Általános iskolai végzettség és a 14. életév (az ács szakmában a 15. év) betöltése.

A jelentkezéshez szükséges az iskolai jelentkezési lap és a születési anyakönyvi kivonat

Szállást, munkaruhát, szereszmot és teljes ellátást díjtalanul adunk.

A tanulmányi eredménytől függő ösztöndíjat fizetünk.

JELENTKEZÉS A

„Prosperitás” Ktsz

munkaügyi osztályán.
Bp. IX., Viola u. 45.